

HOOFSTUK 6

6. KONKLUSIE

Die navorsing vir hierdie ondersoek was geïnisieer vanuit 'n bepaalde *probleemstelling* wat só verwoord is in die *Inleiding*: Die Bybel bestaan vir alle Christene uit twee dele - die Ou Testament en die Nuwe Testament, maar die verhouding tussen die twee dele skep probleme in die *kommunikasie van die Christelike geloof in die praxis van die geloofsgemeenskap (kerk) en die moderne samelewing* (Heitink 1993:18). Die rede waarom die verhouding tussen die twee Testamente probleme skep, is daarin geleë dat twee derdes van die Christelike kanon uit pre-Christelike Judees-Israelitiese literatuur bestaan wat talle Christene nie aanvaar dat dit nie Christelik van aard is nie.

In 'n soeke na 'n gekontroleerde en kontroleerbare hermeneutiese beginsel vir die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament het die ondersoek gevra na 'n *empiries-georiënteerde teologiese teorie in 'n hermeneutiese raamwerk vir die effektiewe kommunikasie* (die intensionele handeling met die bedoeling om langs agogiese weg verandering teweeg te bring) van die boodskap van die Ou Testament in die *praxis van die Christelike geloofsgemeenskap* (Heitink 1993:18).

Of die ondersoek se teosentriese hermeneuties-teologiese basisteorie en gepaardgaande verstelde praktykteorie die probleem met groter insig en omsigtigheid sal kan hanteer, sal duidelik word uit 'n hermeneuties-teologiese evaluering van die hipoteses aan die hand van die daargestelde teosentriese empiriese praktykmodelle vanuit die Ou Testament as teks vir die onderskeie prakties-teologiese handelingsvelde.

6.1 Evaluering van die ondersoek se hipoteses

Hipotese 1.3.1

'n **Teosentriese** benadering tot die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament as 'n *prakties-teologiese model* plaas die twee Testamente op gelyke vlak as die gesaghebbende Woord van God.

Die ondersoek het hermeneuties-teologies daarin geslaag om kwalitatief gesproke, die twee Testamente op gelyke vlak as die gesaghebbende Woord van God te plaas sonder om die Ou Testament Christologies te interpreteer of in die sogenaamde *verrykende perspektief* van die Christusgebeure te lees. Die boodskap vanuit die Ou-Testamentiese tekste vir die onderskeie prakties-teologiese handelingsvelde van ***mens en religie, kerk en geloof en godsdiens en samelewing*** (die praktykmodelle) was nie eers deur die hermeneuties-teologiese basisteorie ver-Christelik alvorens dit bruikbaar en toepaslik was vir die effektiewe kommunikasie (die intensionele handeling met die bedoeling om langs agogiese weg verandering teweeg te bring) van die boodskap van die Ou Testament in die praxis van die geloofsgemeenskap en die moderne samelewing nie.

Die drie onderskeie vakgebiede betrokke by prakties-teologiese antropologie hoef nie hulle taak vanuit 'n ver-Christelike Ou Testament aan te pak alvorens meetbare resultate in die Christelike geloofsgemeenskap duidelik sigbaar sal word nie. Die ondersoek het langs die weg van 'n rasioneel-empiriese en 'n normatiewe reëdukatiewe strategie *hipotese 1.3.1* as 'n bewese stelling onderskryf.

Hipotese 1.3.2

'n **Teosentriese** benadering tot die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament as 'n *prakties-teologiese model* verhoed die praktyk van 'twee-preke-in-een-preek' in 'n poging om die boodskap van die Ou Testament in die kommunikatiewe praxis van die drie onderskeie handelingsvelde van die Praktiese Teologie toepaslik te maak.

In die kommunikatiewe praxis waar 'twee-preke-in-een-preek' beoefen word, kom die Ou én Nuwe-Testamentiese tekste beide selde of ooit tot 'n behoorlike hermeneuties-teologiese verantwoording. Sonder uitsondering lei dié homiletiese kunsgreep tot die devaluasie van die Ou Testament as teks binne die Christelike kanon.

'n Teosentriese benadering tot die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament het in elke praktykmodel met betrekking tot 'n bepaalde prakties-teologiese handelingsveld hermeneuties-teologies daarin geslaag om die boodskap van die Ou Testament te ontgin sonder om die Nuwe Testament ter verduideliking by te trek. 'n Teosentriese benadering tot die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament verhoed die praktyk van 'twee-preke-in-een-preek' wat voorgee om vanuit die Nuwe-Testamentiese perspektief op die ter sake teks van die Ou Testament lig te werp.

Hermeneuties-teologies het die ondersoek daarin geslaag om *hipotese 1.3.2* aan die hand van 'n gefundeerde hermeneuties-teologiese basisteorie tot 'n bewese stelling deur middel van praktykmodelle uit te bou.

Hipotese 1.3.3

'n **Teosentriese** benadering tot die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament as 'n *prakties-teologiese model* is by uitstek daartoe in staat om die boodskap van die Ou Testament in die praxis van die geloofsgemeenskap en die moderne samelewing te kommunikeer sonder om Christus op 'n gedwonge wyse in die Ou Testament in te lees.

Soos uit die empiriese praktykmodelle blyk, gaan 'n teosentriese benadering op die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament uit vanaf die Christelike konteks as apriori waarbinne die kommunikatiewe handeling voltrek moet word. Die konteks hoef nie by herhaling as 'Christelik' gekonstitueer te word by elke geleentheid waar die boodskap vanuit die Ou Testament in die praxis van die kommunikatiewe handeling voltrek word nie.

Dit is slegs in gevalle waar die genade-aanbod van God daarop gerig is om deur geloofstoetrede 'n persoon tot Christen te maak dat die genade van God eksplisiet *in* Christus vertolk en aangebied moet word - maar daarvoor sal 'n teosentriese model 'n perikoop uit die Nuwe Testament kies. Dáár is Christus eksplisiet teenwoordig in taal en teken en daarom hoef daar nie op 'n gedwonge wyse na Hom in die Ou-Testamentiese teks gesoek te word nie. 'n Teosentriese model sal die genade-aanbod op so 'n wyse doen dat die Drie-eenheid van God teosentries tot sy reg kom en nie asof Jesus nou die plek van God in die Nuwe Testament ingeneem het nie. Die ondersoek het inderdaad daarin geslaag om die boodskap van die Ou Testament in die praxis van die geloofsgemeenskap en die moderne samelewing te kommunikeer sonder om Christus op 'n gedwonge wyse in die Ou Testament in te lees en ondervang gevolglik *hipotese 1.3.3* as 'n bewese stelling.

6.3 Slotwoord

Hierdie ondersoek na 'n prakties-teologiese model vir die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament is aan die hand van Heitink (1993), *Praktiese Teologie: geschiedenis - teorie - handelingsvelden*, onderneem. Juis omdat Heitink (1993:11) in hierdie bydrae daarna gestreef het om 'n teorie vir Praktiese Teologie as geheel te ontwikkel, kon die ondersoek wat in wese 'n hermeneuties-teologiese teorie vir die interpretasie vir die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament wou ontwikkel, met soveel vrug daarby aansluit. Die metodologie wat deur die ondersoek in die ontwikkeling van 'n hermeneuties-teologiese teorie gevolg was, was 'n model soos Heitink (1993:23) dit verduidelik " ... waarin de ene theologiese handelingstheorie langs drie lijnen wordt ontwikkeld: vanuit het hermeneutisch perspectief, vanuit het strategisch perspectief en vanuit het empirisch perspectief." *Hermeneuties* was die ondersoek geïnteresseerd in die tradisie van verstaan van die verhouding Ou Testament/Nuwe Testament en die ontwikkeling van 'n teosentriese model vanuit 'n hermeneuties-teologiese *basisteorie*. Die *strategiese* perspektief van die ondersoek het vanuit die hermeneuties-teologiese *basisteorie* ('n teosentriese prakties-teologiese model) 'n *verstelde praktykteorie* met die oog op verandering in die hermeneutiese raamwerk van die kommunikatiewe praxis van die bemiddeling van die boodskap van die Ou Testament in die onderskeie handelingsvelde van die Praktiese Teologie ontwikkel (Heitink 1993:241). Die *empiriese* navorsing van die ondersoek was gemoeid met die ontwikkeling van *praktykmodelle* aan die hand van 'n teosentriese prakties-teologiese model vir die kommunikasie van die boodskap van die Ou Testament in die drie onderskeie handelingsvelde van die Praktiese Teologie soos deur Heitink (1993:238) gedefinieer: *Mens en religie, kerk en geloof, godsdiens en samelewing*.

As 'n studieveld vir verdere navorsing stel hierdie ondersoek voor dat daar aangesluit word by Heitink (1998) se nuutste bydrae tot die Praktiese Teologie, *Pastorale Zorg: teologie - differentiatie - praktyk*, waarin hy een vakgebied, naamlik **pastoraat** (antropologiese vakgebied) binne die handelingsveld *mens en religie* neem en dit aan die hand van drie begrippe, *teologiese teorie, differensiasie en praktyk* (Heitink 1998:14) van prakties-teologiese teorievorming voorsien. Die *ekkesiologiese* sowel as die *diakonologiese* vakgebiede kan op hierdie selfde wyse as verdere studieveld ontgin word.

Hierdie ondersoek wil graag met die volgende twee aanhalings afsluit omrede dit iets van die ondersoek se eie ervaring reflekteer:

a) "I am acutely conscious that at a number of points I am still groping for positions that may elude me, and that yet further thinking remains to be done. I cannot hope that what is said here will command the reader's assent at every point. But if he should be stimulated, perhaps by his very disagreement, to ponder the matter and to search for positive answers of his own, this book will have achieved its purpose" (Bright 1989:10).

b) "While struggling with this concluding chapter I remembered the story of a Jewish rabbi. He planned to write a book about the human vocation and he wrote down the title: "Adam" - then he decided not to write the book. The mystery of the subject was too great. After long reflection, I decided not to write my concluding chapter as originally planned. The mystery of that person and his way to the cross and resurrection is too deep. This biblical theology thus remains unfinished, incomplete. The question of Jesus must still be answered, not only on paper but by the way we live: "Who do you say that I am?" (Weber 1989:168).